

Forståelsespapir om delaftale om frie skoler

Regeringen har den 18. marts 2016 indgået aftale med Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti, som senere er tiltrådt af Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre og [Socialdemokraterne] om ”Styrkelse af kvaliteten med frie grundskoler”. Hovedelementerne i aftalen er:

- Øget fokus på demokratisk dannelse
- Udvikling af et indikatorbaseret tilsyn med indikatorer i forhold til frihed og folkestyre
- Styrkelse af tilsynet med skolernes overholdelse af frihed og folkestyre-kravet, herunder mulighed for indsættelse af ekstern observatør på skolens bestyrelsesmøder mv. i forbindelse med skærpet tilsyn og for samtale med elever uden tilstedeværelse af skoleleder/lærer
- Yderligere krav til den forældrevalgte tilsynsførende, herunder udvidelse af kredsen af personer, der ikke kan vælges som tilsynsførende og en indførelse af karenperiode samt begrænsning på maksimalt tre valgperioder som tilsynsførende på samme skole, krav om indberetning til et centralt register over tilsynsførende, samt styrket uddannelse af de certificerede tilsynsførende

Med nærværende aftale skærpes tilsynet på de frie skoler yderligere med den hensigt at målrette tilsynsindsatsen mod skoler, der udviser risikoadfærd eller er under skærpet tilsyn. Det er således ikke forventningen, at det store flertal af skoler vil blive påvirket nævneværdigt af den målrettede tilsynsindsats.

Ekstern observatør og undersøgelser af bestyrelsens virke mv.

Det indgår i aftalen om styrkelse af kvaliteten på de frie grundskoler, at der som led i skærpet tilsyn med fokus på frihed og folkestyre-kravet kan indsættes en ekstern observatør på skolens bestyrelsesmøder, eventuelle generalforsamling og forældremøder, ligesom eventuelle dagsordener, referater mv. fra bestyrelsesmøder, forældremøder mv. gennemgås.

Med henblik på altid at kunne få et bedre grundlag for at vurdere, om og hvordan en skoles bestyrelse forholder sig til frihed og folkestyre-kravet skal der i tilfælde, hvor en skole er under skærpet tilsyn med fokus på frihed og folkestyre-kravet. Der skal indsættes en ekstern statsligt udpeget observatør på skolens bestyrelsesmøder, eventuelle generalforsamling og forældremøder. Med aftalen af 18. marts og kravet om altid at indsætte en observatør ved styrelsens skærpede tilsyn, vil skolens bestyrelse ikke længere kunne præge skolen i retning af manglende overholdelse af frihed og folkestyre-kravet, og skolens bestyrelse vil dermed reelt være sat under administration i forhold til tilsynets fokusområde.

Mere systematisk anvendelse af uanmeldte tilsynsbesøg

Der gennemføres fremover mindst et uanmeldt tilsynsbesøg i kvartalet på skoler, der er under skærpet tilsyn for overholdelse af frihed og folkestyre-kravet. Og der gennemføres fremover mindst to uanmeldte tilsynsbesøg på skoler, der udtrækkes i det kommende risikobaserede tilsyn med overholdelse af frihed og folkestyre-kravet.

Der gennemføres ligeledes mindst to uanmeldt tilsynsbesøg på skoler, hvor styrelsen indleder en tilsynssag med en skoles overholdelse af frihed og folkestyre-kravet på baggrund af henvendelser fra forældre, lærere, elever mv., oplysninger fra kommuner eller omtale i pressen.

Den mere systematiske anvendelse af uanmeldte tilsynsbesøg indebærer, at styrelsen – udover de to årsværk, som tilføres tilsynet som led i aftalen om styrket kvalitet på de frie grundskoler – tilføres yderligere 5 årsværk til tilsynsindsatsen, således at styrelsen fremover vil råde over i alt 9 årsværk til gennemførelse af tilsyn i forhold til de frie grundskoler.

De facto overtagelse af den lokale tilsynsfunktion ved skærpet tilsyn med frihed og folkestyre

Når STUK har en skole under skærpet tilsyn ift. frihed og folkestyre-kravet, overtager styrelsen de facto den lokale tilsynsførendes rolle med at vurdere skolens efterlevelse af kravet.

Tilførsel af kompetencer hos MBUL (STUK) som tilsynsmyndighed

Med henblik på at sikre en stærk og effektiv tilsynsindsats med frie grundskolers overholdelse af frihed og folkestyre-kravet vil Styrelsen for Undervisning og Kvalitet som et led i tilførelsen af ekstra ressourcer til tilsynsindsatsen vil blive tilført medarbejdere, som har sproglige kompetencer og kendskab til ikke-vestlige kulturer som fx arabisk. Formålet hermed er, at styrelsen i forbindelse med tilsynsbesøg kan overhøre og forstå skoleledelses, læreres og elevers samtaler på fx arabisk, så oplysninger herfra kan indgå i vurderingen af, om skolen lever op til frihed og folkestyre-kravet. Kendskab til ikke-vestlige kulturer vil endvidere give styrelsen et styrket udgangspunkt for at vurdere skolerne i forhold til, om skolen fx udøver en kulturel praksis, der ikke er i overensstemmelse med frihed- og folkestyre-kravet. Det vil ved rekrutteringen blive sikret, at styrelsens tilsyn også fremover varetages på et uvildigt grundlag.

Oplysninger fra kommuner og brugen heraf

Kommunerne har i dag en generel oplysningspligt, som indebærer, at kommunerne skal oplyse Styrelsen for Undervisning og Kvalitet om forhold, hvor der kan være bekymring for, om en fri grundskole lever op til frihed og folkestyre-kravet. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet vil rette henvendelse til kommunerne og gøre opmærksom på denne oplysningspligt. En kommune skal desuden på anmodning fra styrelsen oplyse om bekymrende forhold på en fri grundskole.

Inddragelse af oplysninger fra andre myndigheder i tilsynet

Med henblik på at få det bedst mulige grundlag for styrelsens tilsynsvirksomhed undersøges det, i hvilket omfang der kan være behov for, at styrelsen inddrager oplysninger fra andre myndigheder end alene kommunen, fx udlændingemyndigheder, politi og skattemyndigheder. De konkrete juridiske vilkår for inddragelsen af oplysninger fra andre myndigheder i tilsynet vil blive afdækket som led i implementeringen af aftalen. Aftalekredsen inddrages i det videre arbejde i forlængelse af denne afdækning.

Indberetning om bekymrende forhold på frie grundskoler til STUK

Muligheden for at rette henvendelse til STUK med henblik på indberetning om bekymrende forhold på skoler synliggøres. STUK vil orientere om muligheden, herunder vil der blive vejledt om muligheden på STUKs hjemmeside.

Skærpet økonomisk sanktionspraksis

Det undersøges, hvordan styrelsens tilsynspraksis i forhold til at tilbageholde tilskud, afskære tilskud eller kræve tilskud tilbagebetalt kan skærpes i relation til skærpet tilsyn for frihed og folkestyre-kravet.

Herudover vil Styrelsen i forbindelse med skærpede tilsyn indskærpe bestyrelsesmedlemmer om reglerne for personlig økonomisk hæftelse, hvis de ikke lever op til deres forpligtelser.

Skærpelse af ordningen med certificerede tilsynsførende

Karensperioden for, at tidligere ansatte, elever, bestyrelsesmedlemmer og forældre på den pågældende skole kan føre tilsyn med skolen udvides fra 3 år til 5 år efter, at den pågældendes virke i forhold til skolen er ophørt.

Med henblik på at sikre, at der i tilfælde, hvor en skole har været underlagt skærpet tilsyn med fokus på frihed og folkestyre-kravet, kan være tillid til, at det lokale tilsyn med skolen udøves kvalificeret og uvildigt, vil kravene til habilitet og kvalifikationer hos den tilsynsførende, som skolen vælger, være skærpede i forhold til de generelle krav.

Undersøgelse af tælleregler og udskrivning af elever kort tid før prøveafleggelse

Antallet af elever på frie grundskoler pr. 5. september (tæll dagen) afgør størrelsen på statstilskuddet til den enkelte skole.

Med henblik på et vurderingsgrundlag og afdækning af, om der er skoler, hvor elevvandring til og fra skolen kan give anledning til mistanke om, at skolerne spekulerer i tællereglerne med det formål at opnå højere statstilskud, vil Styrelsen for Undervisning og Kvalitet i efteråret 2016 gennemføre en undersøgelse af en række skoler.

STUK vil samtidig undersøge omfanget af skolernes udskrivning af elever kort tid før aflæggelse af de afsluttende prøver for at afdække, om der er skoler, hvor omfanget af elevudskrivninger kan give anledning til mistanke om, at skoler benytter deres ret til selv at vælge, hvilke elever der kan gå på skolen, til at udskrive elever med et fagligt dårligt resultat med henblik på at opnå et højere samlet fagligt resultat for skolen.

Styrket tilsyn med donationer

Frie grundskoler kan modtage donationer fra organisationer mv., så længe donationerne ikke har et omfang og ikke gives på en måde, som kan så tvivl om, hvorvidt skolen opfylder lovkravet om uafhængighed.

Med henblik på større viden om, hvem der yder donationer til skolerne, stilles der fremover krav om følgende:

- Frie grundskoler skal i årsregnskabet oplyse om donationer over en vis bagatelgrænse (fx 20.000 kr.), herunder den enkelte donations størrelse og hvem der har ydet donationen.
- Den lokale tilsynsførende skal angive oplysning om donationer i den årlige tilsynserklæring for skolen.
- Frie grundskoler skal oplyse om donationer til skolen på skolens hjemmeside.

Parterne er i øvrigt enige om, at regeringen skal undersøge i hvilket omfang, det er muligt at forhindre visse udenlandske donationer.